

5. Stuðlað að aukinni þátttöku ungs fólks á öllum Norðurlöndum

Samband ungmennadeilda norrænu félaganna

Mikilvægt er að ungt fólk taki þátt í ákvörðunartöku til að raddir þess heyrist og tekið sé tillit til þarfa þess í samfélaginu og við ákvarðanatöku. Á öllum Norðurlöndunum starfa æskulýðsráð eða stofnanir fyrir þátttöku ungs fólks en með mismunandi hætti eftir löndum og svæðum. Við sjáum að hlustað er á raddir ungs fólks þegar sameiginlegar ákvarðanir eru teknar í Norðurlandaráði sem tekur til allra Norðurlanda. Hlutdeild þeirra er ekki alltaf eins mikil á landsvísu og staðbundið.

Sums staðar á Norðurlöndum eru ráð á landsvísu, til dæmis í Finnlandi með hópnum Dagskrá ungs fólks 2030, en mikilvægt er að sambærilegar nefndir verði treystar í sessi á öllum Norðurlöndum. Þannig getum við tryggt að hlustað verði á raddir unga fólksins og það geti haft áhrif á framtíð sína.

UNR leggur til að:

- Norðurlöndin þróa sameiginlegt kerfi til að efla þátttöku ungs fólks á landsvísu í löndunum;
- kerfið feli í sér almenna skyldu til að taka tillit til sjónarmiða ungs fólks í öllum mikilvægum lagafrumvörpum og til að koma á fót nefndum á landsvísu þar sem ungu fólki gefst kostur á að hafa áhrif á ákvarðanir sem teknar eru;
- ungt fólk fái einnig málfrelsi, viðverurétt og tillögurétt í stofnunum þar sem ákvarðanir eru teknar.

6. Full aðild Grænlands og Færeyja að Norðurlandaráði

Inuusuttut Ataqtigiit

Í ljósi einstakrar landfræðilegrar legu Grænlands og Færeyja milli tveggja stórvelda í norðri, Bandaríkjanna og Rússlands, auk þess sem Grænendingar og Færeyingar búa við eigin menningarlegar, samfélagslegar og efnahagslegar aðstæður, og eiga söguleg tengsl við önnur Norðurlönd, er hér lögð fram ályktun um að Grænland og Færeyjar öðlist sjálfstæða aðild að Norðurlandaráði. Með því gæti Norðurlandaráð sýnt heiminum gildi lýðræðis, samstöðu og samheldni.

Grænland stendur frammi fyrir þeirri hættu að einangrast frá hinum Norðurlöndunum og gæti færst nær Rússlandi og Kína, sem sýna nú þegar mikinn áhuga á norðurslóðum. Grænland er þegar útilokað af skandinavísku löndunum, og ef Grænlandi er ýtt í átt til Kína og Rússlands gætu Norðurlöndin staðið frammi fyrir tveimur víglínum, í vestri og í austri. Ef Norðurlöndin geta sýnt samstöðu með Palestínu ættu þau einnig að sýna samstöðu með Grænendingum og Færeyingum og ósk þeirra um sjálfstæða aðild að Norðurlandaráði.

Nú eru sannarlega óvissutímar á Norðurlöndum sem og víðar í heiminum. Norðurlöndin verða að beita sér fyrir samstöðu og samheldni og snúa bökum saman í vinnunni að friði, jöfnuði og lýðræði um allan heim.

- Norðurlandaráð skal á næstunni samþykkja Grænland og Færeyjar sem sjálfstæða aðila að Norðurlandaráði, í síðasta lagi innan tveggja ára.
- Fjölgað verði í 13 fulltrúa í forsætisnefnd þannig að Grænland og Færeyjar eigi þar sjálfstæða fulltrúa.
- Norræna ráðherranefndin skuldbindi sig til að bjóða Grænlandi og Færeyjum á fundi ráðherranefndarinnar.
- Ef Álandseyjar óska eftir sjálfstæðri aðild, skuldbindi Norðurlandaráð sig til að samþykkja Álandseyjar í sams konar ferli.

9. Eftl norrænt samstarf og jafnrétti fyrir Færeyjar, Grænland og Álandseyjar

Nordens Liberale Ungdom

Norðurlöndin hafa löngum verið leiðandi og öðrum fyrirmynd í alþjóðlegu samstarfi. Norræn gildi eins og traust, virðing og jafnræði milli landa, stjórnmalaskoðana og þjóðfélagshópa hafa einkennt norræna samninga.

Framtíðarsýn Norðurlandaráðs um að Norðurlöndin verði samþættasta og sjálfbærasta svæði heims árið 2030, auk alþjóðlegra og hnattrænna ógnana á okkar tímum, krefjast þess að samstarfið verði eftl enn frekar og að raddir allra heyrist í norrænu samstarfi.

Norðurlandaráð ungliða telur að Norðurlandaráð og Norræna ráðherranefndin eigi að endurskoða Helsingforssamninginn og bæta við ákvæðum um nýtt samstarf um varnarmál, loftslagsmál, líffræðilega fjölbreytni, aðkomu ungs fólks auk þess að nefna Norðurlandaráð ungliða.

Norðurlöndin ættu enn fremur að sýna forystu í alþjóðlegu samstarfi með því að bjóða Færeyjum, Grænlandi og Álandseyjum sjálfstæða aðild að Norðurlandaráði á jafnræðisgrundvelli og að löndin undirriti Helsingforssamninginn.

UNR hvetur Norðurlandaráð og Norrænu ráðherranefndina til að:

- bæta inn ákvæðum um varnarmál, loftslagsmál, líffræðilega fjölbreytni, aðkomu ungs fólks og nefna Norðurlandaráð ungliða í Helsingforssamningnum;
- veita Færeyjum, Grænland og Álandseyjum sjálfstæða aðild að Norðurlandaráði og Norrænu ráðherranefndinni á jafnræðisgrunni;
- gera Færeyjar, Grænland og Álandseyjar að meðundirriturum Helsingforssamningsins.

10. Látum ekki regluna um samhljóm standa í vegi fyrir norrænu samstarfi

Nordens Liberale Ungdom

Norrænt samstarf hefur byggst á samhljómi og samstarfsvilja sem hefur skilað ýmis konar árangri og samningum sem hafa orðið umheiminum innblástur.

Reglan um samhljóm hefur þó hamlað framgangi norræns samstarfs þar sem sérhagsmunir einstakra landa geta staðið í vegi fyrir skynsamlegum aðgerðum sem gætu gert Norðurlöndin að samþættasta og sjálfbærasta svæði heims.

Með útvíkkun Helsingforssamningsins, þar sem Færeyjum, Grænlandi og Álandseyjum er boðin sjálfstæð aðild að Norðurlandaráði og Norrænu ráðherranefndinni á jafnræðisgrundvelli er hætt við að reglan muni valda meiri vandkvæðum en áður og telur Norðurlandaráð ungliða rétt að víkja frá reglunni um samhljóm.

Norðurlandaráð ungliða hvetur Norrænu ráðherranefndina til að:

- Norræna ráðherranefndin víki frá reglunni um samhljóm í norrænum samningum.

18. Norðurlöndin skulu styðja sjálfstæðisferli á svæðinu

Unga Tjóðveldið, Ung vinstri græn, Socialistisk Ungdom, Vasemmistonuoret, Rød-Grøn Ungdom, Inuusuttut Ataqtigiit

Sum fullvalda ríki sem taka þátt í norrænu samstarfi hafa verið hlutar af öðrum fullvalda ríkjum og hvorki notið sjálfstæðis né sjálfsákvörðunarréttar. Löndin urðu sjálfstæð á mismunandi tímum og með mismiklum stuðningi frá löndunum sem þau slitu sambandi við. Ljóst er að eftir því sem ríkjasamband veitir minni andstöðu við óskir lands í sambandinu um sjálfsákvörðun og sjálfstæði því fyrr næst gott samstarf á jafnræðisgrundvelli, báðum aðilum til hagsbóta.

Í dag eru nokkur sjálfstjórnarsvæði í Norðurlöndum, sem eiga sér mismunandi óskir um sjálfstæði einhvern tíma í framtíðinni. Á Norðurlöndum eiga lýðræði og lýðræðisferli að ráða, og mikilvægt er að þjóðir landanna taki sjálfar ákvörðun um sjálfstæði.

Fámenum þjóðum er mikilvægt að eiga gott og gagnkvæmt samband við nágrannalöndin. Því ættu lönd sem eiga aðild að norrænu samstarfi að standa vörð um og auka tækifæri til náms, starfa og dvalar í hinum löndunum, auk þess að vinna saman að því að löndin verði öruggasta svæði heims til að búa á.

- Norðurlandaráð skuldbindi sig til að samþykkja tafarlaust að ný fullvalda ríki á svæðinu gerist aðilar að Helsingforssamningnum ef þau eru það ekki þegar;
- Norðurlöndin leitist við að viðurkenna ný fullvalda ríki, um leið og þau hafa lýst yfir sjálfstæði til alþjóðasamfélagsins;
- Norðurlandaráð skuldbindi sig til að standa vörð um og fjölga tækifærum til náms, starfa og dvalar hvarvetna á svæðinu, einnig ríkisborgunum hugsanlegra nýrra fullvalda ríkja á svæðinu.

19. Viðurkennum ungt fólk sem fullgilda þátttakendur í lýðræðinu

DUF - Dansk Ungdoms Fællesråd, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner

Ungt fólk er jafn hæft og ábyrgðarfullt og aðrir aldurshópar samfélagsins.

Ungt fólk undir 18 ára aldri er einnig ábyrgt og vill hafa áhrif á samfélagið sem fullgildir borgarar. Norðurlöndin ættu að innleiða kosningarétt og kjörgengi fyrir ungt fólk frá 16 ára aldri. Með því að gefa fleiri ungmennum kost á að hafa áhrif í stjórnámálum munu norræn samfélög tryggja að unga fólkinu finnist það eiga fulltrúa á stjórnálasviðinu og að þau geti haft áhrif á þróun samfélagsins.

DUF vill að UNR vinni að því að:

- innleiða kosningarétt og kjörgengi fyrir 16 ára ungmenni, og að unnið verði að því að auka aðgengi að kosningum svo ungt fólk geti haft áhrif á lýðræðiskerfin á öllum stigum;
- efla skólakosningar sem leið til að tryggja að ungt fólk fái kynningu á kosningum og hvernig lýðræðiskerfið virkar;
- tryggja að allt ungt fólk hafi nauðsynlega þekkingu, stuðning og rétt tækifæri til að taka þátt í ungliðasamtökum.

31. Kosningaaldur miði við fæðingarár

Samband ungra Framsóknarmanna

UNR telur að miða eigi við 1. janúar þess árs sem kjósandi nær aldri til þess að taka þátt í kosningum í stað afmælisdags. Í dag er staðan sú að fólk sem jafnvel hefur fengið sömu menntun og verið saman í félagslegu starfi frá fæðingu er mismunað eftir því hvenær á árinu það er fætt og getur því ekki tekið þátt í lýðræðislegum kosningum eins og kollegar sínir sem voru það heppnir að fæðast fyrr á árinu. Það gæti stuðlað að aukinni kosningaþátttöku að árgangar gangi saman til kosninga.

UNR hvetur þess að Norðurlöndin:

- Breyti löggjöf um kosningaaldur þannig miðað sé við 1. janúar þess árs sem kjósandi nær aldri til þess að taka þátt í kosningum í stað afmælisdags.

For late resolutions to be considered, two-thirds of the session must vote in favour of accepting them for consideration.

34. Ríkisfang á Norðurlöndum

Ung vinstri græn, Sosialistisk Ungdom, Vasemmistonuoret, Rød-Grøn Ungdom, Unga Tjóðveldi, Inuusuttut Ataqtigiit

Ríkisfang er grundvöllur öryggis einstaklinga, þátttöku í lýðræðinu og tilfinningalegrar tengingar við landið sem þeir búa í. Alltof margir Norðurlandabúar eru án ríkisfangs, jafnvel þótt þeir séu fæddir í norrænu landi eða hafi búið þar mestan part ævinnar. Þetta er stórt lýðræðislegt vandamál.

Lýðræðishallinn birtist ekki aðeins í kjörklefanum, heldur einnig í daglegu lífi ríkisfangslausra samborgara okkar. Flókin skriffinnska og takmarkaður réttur til frelsis er hluti af daglegu lífi þeirra. Til að tryggja réttlátt og fjölbreytt samfélag er nauðsynlegt að fleiri íbúar landa okkar öðlist ríkisfang.

UNR skal vinna að því að:

- Norðurlandaráð ungliða telur að öll sem hafa búið í einu Norðurlandanna í að minnsta kosti 10 ár eigi sjálfkrafa rétt á ríkisfangi í viðkomandi landi;
- Norðurlandaráð ungliða telur að öll sem hafa búið í einu Norðurlandanna í 3 ár eða lengur, en þar áður í öðru norrænu landi, þannig að samanlagt búseta sé að lágmarki 10 ár, eigi sjálfkrafa rétt á ríkisfangi í búsetulandinu þegar sótt er um;
- Norðurlandaráð ungliða telur að umsókn um ríkisfang eigi að vera gjaldfrjálst;
- Norðurlandaráð ungliða telur að kröfur um atvinnuþátttöku, tungumálakunnáttu og breytni skuli rýmkaðar verulega;
- Norðurlandaráð ungliða telur að nám eigi einnig að teljast sem atvinna þegar sótt er um ríkisfang.